

ŠIAULIŲ LOPŠELIO – DARŽELIO „DAINELĖ“ DARBUOTOJŲ CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių lopšelio – darželio „Dainelė“ darbuotojų civilinės saugos mokymo programos (toliau – Programa) tikslas – mokyti darbuotojus, kaip pasirengti galimoms ekstremaliosioms situacijoms, kaip elgtis joms gresiant ar susidarius.

2. Programoje vartojamos sąvokos:

2.1. *Civilinė sauga* – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksms joms gresiant ar susidarius, ekstremalių situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą.

2.2. *Civilinės saugos sistemos parengtis* – civilinės saugos sistemos subjektų pasirengimas reaguoti į susidariusią ekstremalią situaciją.

2.3. *Civilinės saugos pratybos* – valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų mokymas ir civilinės saugos sistemos parengties patikrinimas, kai tariamomis ekstremaliosiomis sąlygomis tikrinami veiksmai ir procedūros, numatytos ekstremalių situacijų valdymo planuose, tobulinami valdymo įgūdžiai, mokomasi praktiškai organizuoti gyventojų ir turto apsaugą nuo ekstremalių situacijų poveikio ir atlikti gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotinus darbus, likviduoti įvykius, ekstremalius įvykius ar ekstremalias situacijas ir šalinti jų padarinius.

2.4. *Ekstremali situacija* – dėl ekstremalaus įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti staigų didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą ar padaryti kitą žalą.

2.5. *Ekstremalus įvykis* – nustatytus kriterijus atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, kuris kelia pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

2.6. *Ekstremalių situacijų komisija* – iš valstybės politikų, valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, profesinės karo tarnybos karių sudaroma nuolatinė komisija, koordinuojanti ekstremalių situacijų prevenciją, valdymą, likvidavimą ir padarinių šalinimą.

2.7. *Ekstremalaus įvykio kriterijai* – stebėjimais ir skaičiavimais nustatyti arba tarptautinėje praktikoje naudojami fizikiniai, cheminiai, geografiniai, medicininiai, socialiniai ar kiti įvykio mastą, padarinius ar faktą apibūdinantys dydžiai arba aplinkybės (kritinės ribos), kuriuos atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs įvykis laikomas ekstremaliu.

2.8. *Ekstremalios situacijos židiny* – vieta, kurioje įvyko įvykis ar ekstremalus įvykis, ir teritorija, apimanti didžiausio pavojaus sritį apie tų įvykių vietą, kurioje gresia įvykio ar ekstremalaus įvykio veiksmų pavojai ten esančių gyventojų sveikatai ir (ar) gyvybei, turtui ir (ar) aplinkai.

2.9. *Ekstremalių situacijų operacijų centras* – iš valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, ūkio subjektų darbuotojų sudaromas organas, vykdamas ekstremalių situacijų prevenciją, užtikrinantis Ekstremalių situacijų komisijos priimtų sprendimų įgyvendinimą, organizuojantis ir koordinuojantis įvykių, ekstremalių įvykių ir ekstremalių situacijų likvidavimą, padarinių šalinimą, gyventojų ir turto gelbėjimą.

2.10. *Ekstremalių situacijų prevencija* – kryptingai vykdoma pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms priemonių visuma, kad būtų išvengta ekstremalių situacijų arba mažėtų jų galimybė, o susidarius ekstremaliai situacijai būtų kuo mažiau pakenkta gyventojams, valstybės ir savivaldybių

institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų veiklai, turtui ir aplinkai.

2.11. *Ekstremalių situacijų valdymo planas* – dokumentas, kuriuo reglamentuojamas materialinių ir žmogiškųjų išteklių sutelkimas ir valdymas gresiant ar susidarius ekstremalioms situacijoms.

2.12. *Gelbėjimo darbai* – veiksmai, kuriais įvykių, ekstremalių įvykių ar ekstremalių situacijų metu siekiama išgelbėti gyventojų gyvybes, sveikatą ir turtą, suteikti jiems pirmąją medicinos pagalbą ir (ar) nugabenti juos į sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat apsaugoti aplinką.

2.13. *Gelbėjimo darbų vadovas* – civilinės saugos sistemos pajėgų valstybės tarnautojas ar darbuotojas, iki operacijų vadovo paskyrimo ekstremalios situacijos židinyje vadovaujantis gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotiniams darbams, taip pat įvykio, ekstremalaus įvykio likvidavimo ir jų padarinių šalinimo darbams.

2.14. *Gyventojas* – fizinis asmuo, esantis Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2.15. *Įrenginys* – pavojingo objekto techninis vienetas, kur gaminamos, naudojamos, tvarkomos ar laikomos pavojingos medžiagos, įskaitant visą įrangą, struktūras, vamzdynus, mašinas, įrankius, atskiras geležinkelio atšakas, dokus, įrenginiams veikti reikalingas krovos krantines, dambas, sandėlius ir kitas sausumoje ar vandenyje esančias struktūras, būtinas įrenginio veiklai.

2.16. *Įvykis* – ekstremalaus įvykio kriterijų neatitinkantis, nepasiekęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, keliantis pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

2.17. *Neatidėliotini darbai* – veiksmai, užtikrinantys gelbėjimo, paieškos darbų vykdymą, turto išsaugojimą, sanitarinį švarinimą ir būtinausių gyvenimo sąlygų atkūrimą įvykių, ekstremalių įvykių ar ekstremalių situacijų metu.

2.18. *Ūkio subjektas* – Lietuvos Respublikoje įregistruotas ir gamybinę, komercinę, finansinę ar kitokią ūkinę veiklą vykdančio juridinio asmens, užsienio juridinio asmens filialas ar atstovybė.

3. Kitos programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos Civilinės saugos įstatyme naudojamas sąvokas.

4. Pagrindiniai civilinės saugos sistemos uždaviniai:

4.1. Organizuoti ir palaikyti civilinės saugos sistemos pajėgų parengtį ir reikiamą materialinį ir techninį aprūpinimą;

4.2. perspėti ir informuoti gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo ekstremalios situacijos būdus;

4.3. organizuoti ir vykdyti įvykių, ekstremalių įvykių ir ekstremalių situacijų likvidavimo ir jų padarinių šalinimo darbus, atlikti gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotinus darbus;

4.4. susidarius įvykiams, ekstremaliems įvykiams ir ekstremalioms situacijoms, organizuoti ir vykdyti priemones, kuriomis siekiama atkurti valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams ir gyventojams būtinausias gyvenimo (veiklos) sąlygas.

II. CIVILINĖS SAUGOS SAMPRATA

5. Civilinės saugos veiklą sudaro šios pagrindinės veiklos sritys: prevencija, parengtis, reagavimas ir atstatymas. Jos turi būti pagrįstos rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo duomenimis.

6. **Prevencija** – susideda iš techninių ir organizacinių priemonių, kurios sudaro galimybę išvengti staigių, netikėtų nelaimių ar tragiškų įvykių, ekstremaliųjų situacijų, o susidarius ekstremaliajai situacijai – sušvelninti jos padarinius. Prevencinės priemonės gali būti labai įvairios: teisinis reglamentavimas, teritorijų planavimas, gyventojų mokymas ir švietimas, inžinerinės-statybinės priemonės, kuriomis galima padidinti pastatų atsparumą galimoms nelaimėms (pvz., stipriems vėjams, potvyniams, žemės drebėjimams) ir kurias pasitelkiant galima išvengti arba sumažinti pavojų (pvz., automatinės gaisro aptikimo sistemos, pylimai, dambos, užtvankos).

7. **Parengtis** – tai pasirengimas reaguoti į kilusius įvykius ir susidariusias ekstremaliasias situacijas. Parengtis apima ekstremaliųjų situacijų valdymo planavimą, pajėgų ir išteklių išdėstymą bei rezervo kaupimą, komunikacijos, informacijos valdymo bei koordinavimo procesų sureguliuojimą,

personalo kvalifikaciją, garantuojančią efektyvų užduočių atlikimą, pratybas bei visuomenės mokymą. Parengčiai užtikrinti būtini valstybės organizaciniai, teisiniai bei finansiniai pajėgumai. Gera parengtis – tai strategija, sudaranti prielaidas aktyviai apsaugai nuo gresiančių ar susidariusių ekstremaliųjų situacijų.

8. **Reagavimas** – tai taktiniai gelbėjimo veiksmai, kurių imamasi siekiant užkirsti kelią, apriboti, suvaldyti netikėtumus, kurių atsiranda dėl kilusių įvykių ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms. Taktiniais gelbėjimo veiksmais įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu siekiama išgelbėti gyventojų gyvybes, sveikatą ir turtą, suteikti jiems pirmąją medicinos pagalbą ir (arba) nugabenti juos į sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat apsaugoti aplinką. Reaguojančios institucijos gali būti labai įvairios, atsižvelgiant į įvykio pobūdį ir iškilusius ekstremaliosios situacijos valdymo uždavinius.

9. **Atstatymas** – tai įvairūs veiksmai ir organizacinės priemonės, skirti atkurti būtiniausias gyvenimo ir (arba) veiklos sąlygas. Atstatymas apima ekstremaliosios situacijos padarinių šalinimą, reagavimo veiksmų įvertinimą, įvairius padarytos žalos kompensavimo mechanizmus. Ne visada galima aiškiai nubrėžti ribą tarp reagavimo ir atstatymo veiksmų, nes labai dažnai reagavimo veiksmų tikslas yra pašalinti padarinius.

10. Tam, kad valstybė, įstaiga galėtų numatyti ir imtis įgyvendinti reikalingas prevencines priemones bei planuoti ir organizuoti pasirengimą reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, turi būti visiškai aišku, kokie pavojai gali kilti, kokios ekstremaliosios situacijos gali susidaryti, prieš kokius galimus pavojus reikia imtis prevencinių bei parengties priemonių bei į kokio pobūdžio ekstremaliąsias situacijas turės aktyviai reaguoti civilinės saugos sistemos pajėgos. Tam yra atliekamas galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimas, kai nustatoma, kokie pavojai yra labiau tikėtini, kokie gali sukelti didesnių padarinių, ir nusprendžiama, kokių galimų pavojų rizika yra priimtina, o kokių – nepriimtina. Prevencinių ir pasirengimo priemonių imamasi tik prieš nepriimtina riziką keliančius pavojus.

11. Viena institucija negali sėkmingai ir efektyviai vykdyti civilinės saugos veiklų: planuoti ir įgyvendinti prevencines priemones, pasirengti reaguoti į įvairaus pobūdžio įvykius ar ekstremaliąsias situacijas, atlikti įvairius gelbėjimo ir padarinių likvidavimo darbus. Todėl Lietuvoje organizuojant civilinę saugą numatytos funkcijos ir pareigos visoms Lietuvoje veikiančioms valstybės, savivaldybių institucijoms, ūkio subjektams bei kitoms įstaigoms. Funkcijų ir pareigų civilinės saugos srityje bei jas vykdančių subjektų visuma vadinama civilinės saugos sistema.

12. Civilinės saugos sistemos tikslai:

12.1. užtikrinti prevencinių priemonių planavimą ir įgyvendinimą, skatinti visuomenės iniciatyvą civilinės saugos srityje ir stiprinti pasitikėjimą civilinės saugos sistemos veikla, mokyti visuomenę praktinių veiksmų kilus ekstremaliosioms situacijoms;

12.2. gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms padėti gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams išvengti arba patirti kuo mažiau žalos, išlaikyti rimtį, išsaugoti gyvybę, sveikatą, turtą ir apsaugoti aplinką, užtikrinti optimalų materialinių išteklių naudojimą.

13. Civilinės saugos sistemos valdymo ir veikimo principai:

13.1. Ekstremaliųjų situacijų prevencijos principas – visi civilinės saugos sistemos subjektai imasi priemonių, kurios leistų išvengti ekstremaliosios situacijos arba sumažintų galimus padarinius.

13.2. Saugumo ir paramos principas – likviduojant įvykius ir ekstremaliąsias situacijas turi būti teikiama pagalba gyventojams ir užtikrinama minimali gyvenimo kokybė.

13.3. Teritorinis principas – civilinė sauga organizuojama visoje valstybėje pagal jos teritorijos administracinį suskirstymą (pagal savivaldybes) ir apima visus gyventojus.

13.4. Informavimo principas – visi asmenys turi būti informuojami apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją.

13.5. Veiklos diferencijavimo principas – civilinės saugos priemonės turi atitikti prognozuojamų ekstremaliųjų situacijų pavojingumą ir galimą poveikį.

13.6. Nuolatinės parengties principas – civilinės saugos sistemos pajėgos turi būti pasirengusios pagal kompetenciją dalyvauti likviduojant įvykį ar ekstremaliąją situaciją ir šalinant

padarinius.

13.7. Viešumo principas – civilinės saugos sistemos subjektų veikla civilinės saugos srityje yra atvira visuomenei.

13.8. Visuotinio privalomumo principas – civilinės saugos priemonės yra visiems privalomos.

13.9. Sąveikos principas – gresiant arba susidarius ekstremaliajai situacijai visų civilinės saugos sistemos subjektų ir karinių vienetų veiksmai turi būti koordinuojami.

III. ŪKIO SUBJEKTŲ, KITŲ ĮSTAIGŲ IR GYVENTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS CIVILINĖS SAUGOS SRITYJE

14. Gyventojai, ūkio subjektai ir kitos įstaigos turi teisę:

14.1. Gauti informaciją apie įvykčius įvykius, ekstremalius įvykius, susidariusią ekstremalią situaciją ir apie tai, kaip elgtis susidarius ekstremaliai situacijai;

14.2. įvykių, ekstremalių įvykių ir ekstremalių situacijų metu gauti pagalbą pagal civilinės saugos sistemos subjektų galimybes.

15. Gyventojai, ūkio subjektai ir kitos įstaigos privalo:

15.1. Rūpintis, kad savo veikla nesukeltų pavojaus kitų gyventojų gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai ir nesutrikdytų normalaus (įprasto) gyvenimo ar veiklos ritmo;

15.2. pranešti civilinės saugos sistemos pajėgoms apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją;

15.3. Vyriausybės nustatyta tvarka atlikti privalomus darbus;

15.4. gyventojai, ūkio subjektai ir kitos įstaigos gali turėti ir kitų teisių ir pareigų civilinės saugos srityje.

16. Civilinė sauga organizuojama visoje Lietuvoje, ji apima visus asmenis, esančius Lietuvos Respublikos teritorijoje, todėl civilinės saugos teisiniai santykiai yra reglamentuojami įstatymu. Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymas priimtas 1998 m. gruodžio 15 d. Jis nustato civilinės saugos sistemos organizavimo ir veikimo teisinius ir organizacinius pagrindus, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų kompetenciją, kitų įstaigų, ūkio subjektų, gyventojų teises ir pareigas civilinės saugos srityje.

IV. GAMTINIAI, TECHNINIAI, EKOLOGINIAI IR SOCIALINAI PAVOJAI, JŲ PRIEŽASTYS IR GALIMI PADARINIAI

17. Ekstremalieji įvykiai, kurie galėtų sukelti ekstremaliasias situacijas ir įtakoti įstaigos darbą, kelti pavojų darbuotojams bei vaikams yra šie:

17.1. **Gamtinis pobūdžio įvykis** – geologinis reiškinys (žemės drebėjimas, karstinis reiškinys, nuošliauža, sufozinis reiškinys), stichinis meteorologinis reiškinys, katastrofinis meteorologinis reiškinys, stichinis hidrologinis reiškinys, katastrofinis hidrologinis reiškinys, įvykis, susijęs su ledo lytimis, ledų sangrūdomis, ledo laukais, vabzdžių antplūdis, žmonių ligos.

17.2. Gamtinėms ekstremaliosioms situacijoms būdinga:

17.2.1. staigi pradžia;

17.2.2. didelis intensyvumas;

17.2.3. daug sužeistųjų, didelis mirtingumas;

17.2.4. kasdienio gyvenimo sutrikdymas;

17.3. Lietuvai būdingi:

17.3.1. potvyniai;

17.3.2. uraganiniai vėjai;

17.3.3. neįprastai karšti orai;

17.3.4. šaltų orų periodai.

17.4. **Techninio pobūdžio įvykis** – transporto įvykiai, aviacija, geležinkelių transporto ir

automobilių kelių eismu ir įvykiais, vežant pavojingą krovinį; įvykiai pramonėje ir energetikos sistemoje, komunalinių sistemų avarija ir ryšių paslaugų teikimo vartotojams sutrikimas. Techninės ekstremaliosios situacijos – įvairių technologinių procesų sutrikimai, dėl kurių kyla gaisrų, sproгимų, į aplinką patenka cheminių ir radioaktyviųjų teršalų, griūva pastatai, įvyksta 6 įvairių transporto rūšių, energetikos, magistralinių vamzdynų avarijos ir kiti ekstremalieji įvykiai, būdingi pramonės objektams ir komunikacijoms. Techninės ekstremaliosios situacijos susidaro dėl žmogaus ūkinės ir gamybinės veiklos.

17.5. Lietuvai būdingi:

17.5.1. gaisrai;

17.5.2. transporto avarijos;

17.5.3. avarijos energetikos sistemose;

17.5.4. magistralinių vamzdynų avarijos;

17.5.5. avarijos miestų komunaliniuose tinkluose;

17.5.6. avarijos, kai į aplinką patenka nuodingos cheminės medžiagos;

17.5.7. sproгимai.

17.6. **Ekologinio pobūdžio įvykis** – aplinkos oro ir vandens užterštumas; dirvožemio, grunto užterštumas arba kitoks jam padarytas poveikis; tarša branduolinėmis ir (ar) radioaktyviosiomis medžiagomis ir naftos produktais. Kilus šioms grėsmėms gali nukentėti gyventojai, gyvūnai, augalai, gali būti užterštas aplinkos oras, vanduo ir dirvožemis.

17.7. **Socialinio pobūdžio** – masinės riaušės ir neramumai, teroro aktai, įkaitų paėmimai, blokados, provokacijos, diversijos taip pat kariniai veiksmai Lietuvos Respublikos ar kaimyninės valstybės teritorijoje. Socialinės ekstremaliosios situacijos ypatingos tuo, kad kyla dėl žmonių tarpusavio santykių ir visiškai priklauso nuo žmogaus, nes beveik visos jos planuojamos sąmoningai.

17.8. **Kiti ekstremalieji įvykiai** – žmonių sveikatos sutrikimai, panika, traumos, mirties atvejai dėl užsikrėtimo, apsinuodijimo ar fizinio poveikio, gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė, pavojingas radinys, pavojus sunaikinti kultūros vertybę arba kultūros vertybės sunaikinimas, įvykis, keliantis pavojų saugomiems asmenims, saugomam objektui, Lietuvos Respublikos vadovybės rezidencijoms.

18. Kilusių pavojų sukeltos pasekmės gali būti vietinės reikšmės, bet gali apimti ir platesnę teritoriją ar sukelti net ekologinę katastrofą.

V. SAUGUS ELGESYS IR VEIKSMAI ĮVYKUS EKSTREMALIAJAM ĮVYKIUI ŠIAULIŲ LOPŠELYJE–DARŽELYJE „DAINELĖ“, GRESIANT AR SUSIDARIUS EKSTREMALIOSIOMS SITUACIJOMS

19. Įvykus ekstremaliajam įvykiui Šiaulių lopšelyje–darželyje „Dainelė“, gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms būtina apie tai informuoti civilinės saugos institucijas ar priešgaisrinę tarnybą.

20. Darbuotojų ir ugdytinių evakavimo organizavimas:

20.1. už įstaigos darbuotojų, lankytojų ir vaikų evakavimo organizavimą atsakingas Įstaigos direktorius. Jeigu evakuacijos mastai dideli (gamtinio, ekologinio ekstremalaus įvykio atveju), evakavimą gali koordinuoti savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija (ESK).;

20.2. įgaliotas asmuo nedelsdamas perspėja darbuotojus apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją (naudojamas ranka įjungiamas garsinis signalas), išjungia elektros energijos tiekimą;

20.3. kilus ekstremaliai situacijai, grupėse nutraukiama bet kokia veikla, vaikai aprenjami ir artimiausiu keliu išvedami iš pastato;

20.4. lankytojų ir vaikų evakavimas vykdomas pagal Įstaigos vadovo patvirtintą Evakuacijos planą (Šiaulių lopšelio–darželio „Dainelė“ ekstremaliųjų situacijų valdymo plano 4 priedas).

21. Ant evakuacinių išėjimų durų yra žalios spalvos nurodomieji ženklai „išėjimas“, rodantys išėjimo kryptį. Visuose aukštuose gerai matomoje vietoje kabo žmonių evakuacijos planai.

22. Už ugdytinių evakuaciją atsakingi grupių pedagogai. Jie skubiai eina su ugdytiniais

arčiausiai jų esančiais evakuaciniais išėjimais iš Įstaigos patalpų. Jei visi evakuacijos keliai vienodai saugūs, nematyti nei ugnies, nei dūmų, visi eina per artimiausią evakuacinį išėjimą. Jei reikia eiti per uždūmintą patalpą - eina pasilenkus po dūmais, prisidengus veidą, arba šliaužia. Pedagogai su ugdytiniais buriuojasi grupėmis Įstaigos kieme nurodytoje vietoje.

23. Darbuotojai, dirbantys su svarbiais dokumentais, juos pasiima ir be panikos išeina iš patalpų ir eina į nustatytą susirinkimo vietą. Išeidami iš patalpų išjungia elektrą ir elektros prietaisus, vandenį, uždaro langus. Patalpos paliekamos nerakintos.

24. Auklėtojai, suskaičiavę susirinkusius ugdytinius, informuoja apie tai darbuotoją, atsakingą už viešąją tvarką, Įstaigos vadovą.

25. Jei ekstremalus įvykis ar ekstremali situacija gresia ar įvyko lauke pedagogai su ugdytiniais ir kiti darbuotojai renkasi Įstaigos sporto ir aktų salėse.

26. Gyventojai privalo klausytis civilinės saugos institucijų nurodymų, o Šiaulių lopšelio–darželio „Dainelė“ darbuotojai privalo elgtis, kaip numatyta lopšelio–darželio Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

27. Į Įstaigos patalpas galima grįžti tik gavus Įstaigos vadovo, ar specialiųjų tarnybų leidimą. Į patalpas turi sugrįžti visi ugdytiniai.

VI. KOLEKTYVINĖS IR ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS, TAIKOMOS LOPŠELIO–DARŽELIO „DAINELĖ“ DARBUOTOJŲ APSAUGAI

28. Kolektyvinės apsaugos priemonės: milteliniai gesintuvai kiekvienoje laiptinėje, 6 vnt.

29. Įstaigoje civilinės saugos slėptuvių ir asmeninių apsaugos priemonių nėra. Ekstremaliųjų situacijų atvejais darbuotojams teikiamos rekomendacijos, kaip pasigaminti savadarbes asmenines apsaugos priemones (vatos – marlės raiščius) ir jas panaudoti. *Raištis daromas taip: Im ilgio ir 0,5 m. pločio marlės ar kito turimo audinio viduryje, 30x20 cm plote, paklojamas 2 cm storio vatos sluoksnis. Marlės kraštai per visą ilgį iš abiejų pusių užlenkiami ant vatos, o marlės galai (apie 30-35 cm) įkerpami per vidurį, kad iš kiekvieno galo pasidarytų po du raiščius. Apatiniai raiščio galai surišami ant viršugalvio, viršutiniai - ant pakaušio. Jei neturite vatos ir marlės, tinka ir keliais sluoksniais sulankstytas rankšluostis, skarelė ar medžiagos skiautė.*

VII. GYVENTOJŲ PERSPĖJIMO IR INFORMAVIMO ORGANIZAVIMAS. CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI

30. Įstaigos darbuotojų perspėjimą organizuoja įstaigos direktorius. Už perspėjimą atsako direktoriaus įgaliotas asmuo (toliau – Įgaliotas asmuo), kuris pagal pareigybės aprašymą yra atsakingas už perspėjimą. Įgaliotas asmuo, atsakingas už darbuotojų perspėjimą ir informavimą yra lopšelio-darželio „Dainelė“ sekretorius.

31. Įstaigoje numatyta darbuotojų susirinkimo vieta pastate –sporto ir aktų salės.

32. Augant grėsmei ar plečiantis nelaimės mastams, Įstaigos direktorius nurodo darbuotojams informuoti tėvus, kreipiasi į Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktorių dėl savivaldybės perspėjimo sistemos panaudojimo.

33. Perspėjimas vykdomas pagal ekstremaliųjų situacijų valdymo plano 2 priedą „Perspėjimo apie ekstremalią situaciją ar įvykį schema“ panaudojant vietinę perspėjimo sistemą, garsinius signalus, veikiančias ryšių priemones, pasiuntinius.

34. Siekiant laiku perspėti gyventojus ir visas ekstremalios situacijos valdymo grandis apie gresiantį avarijų, gaivalinių nelaimių bei kitų ekstremaliųjų situacijų pavojų ir užtikrinti šios informacijos operatyvų perdavimą, Lietuvoje sukurta gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema (GPIS). Yra nustatyti ir patvirtinti aštuoni civilinės saugos perspėjimo signalai, kurie galioja visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (1 priedas).

35. Civilinės saugos signalai:

35.1. **Dėmesio visiems.** Tai pagrindinis perspėjamasis garsinis civilinės saugos signalas, kuris skelbiamas, įjungiant gamyklų, įmonių, laivų, garvežių, specialiųjų mašinų garsinius signalus,

centralizuoto bei vietinio valdymo elektros sirenas. Atsižvelgiant į įvykio mastą, signalą gali perduoti ūkio subjekto vadovas, miesto ir rajono savivaldybės administracijos direktorius, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD), Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Šį signalą lydi kitas signalas, kuris perspėja apie konkretų pavojų.

35.2. **Cheminis pavojus.** Signalas skelbiamas, kilus tiesioginei cheminio užteršimo grėsmei arba nustačius vietovės užteršimą pavojingomis cheminėmis medžiagomis, įvykus pramoninei avarijai ar nelaimiui su pavojingomis medžiagomis. Atsižvelgiant į pavojaus mastą, skelbiamas pavojingų objektų vadovų, savivaldybių ar PAGD sprendimu.

35.3. **Radiacinis pavojus.** Šis signalas skelbiamas, kilus tiesioginei vietovės radioaktyviojo užteršimo grėsmei arba nustačius tokį užteršimą. Taip gali atsitikti, įvykus bendrajai atominės elektrinės avarijai arba kitokios kilmės radiacinėms ir branduolinėms avarijoms. Signalo tekstas ir konkretūs nurodymai skelbiami panaudojant perspėjimo sistemą, ryšių priemones, radiją ir televiziją savivaldybių arba PAGD sprendimu.

35.4. **Katastrofinis užtvindymas.** Tai vietinės reikšmės signalas, kuris gali būti skelbiamas dėl galimos avarijos Kauno hidroelektrinėje. Jis skelbiamas Kauno miesto, Kauno, Šakių, Jurbarko ir Šilutės rajonų gyventojams, nes jiems gresia tiesioginis užtvindymo pavojus. Signalas skelbiamas Kauno apskrities viršininko administracijos sprendimu.

35.5. **Potvynio pavojus.** Šis signalas skelbiamas, kilus tiesioginei potvynio grėsmei polaidžio ar intensyvių liūčių metu, pakilus upių vandens lygiui ir pasiekus stichinio vandens lygio kriterijus, nustatytus Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Skelbiamas apskričių viršininkų, savivaldybių administracijos direktorių ir PAGD sprendimu per visuomenės informavimo priemonės kartu su reikalinga informacija.

35.6. **Uragano pavojus.** Toks signalas skelbiamas, artėjant katastrofiniam meteorologiniam reiškiniui, kuris gali sukelti ypatingą pavojų. Kartu su reikalinga informacija signalas perduodamas iš anksto per visuomenės informavimo priemonės. Skelbiamas Hidrometeorologijos tarnybos sprendimu.

35.7. **Oro pavojus.** Skelbiamas visiems gyventojams, kai kyla tiesioginė priešo užpuolimo grėsmė. Signalas skelbiamas visomis informavimo ir ryšių priemonėmis. Jis gali būti paskelbtas tik Krašto apsaugos ministerijos sprendimu.

35.8. **Perspėjimo sistemos patikrinimas.** Per televiziją, radiją ar kitas garsines avarinio signalizavimo sistemas skelbiamas pranešimas, kai vykdomas perspėjimo sirenomis sistemos patikrinimas.

VIII. GYVENTOJŲ EVAKAVIMO ORGANIZAVIMAS

36. **Gyventojų evakavimas** – dėl gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos organizuotas gyventojų perkėlimas iš teritorijų, kuriose pavojinga gyventi ir dirbti, į kitas teritorijas, laikinai suteikiant jiems gyvenamąsias patalpas.

37. Atsižvelgdami į ekstremaliosios situacijos sukeltą pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, sprendimus dėl gyventojų evakavimo priima savivaldybės administracijos direktorius, kitų įstaigų ir ūkio subjektų vadovai. Karo padėties metu atitinkamus sprendimus priima karo komendantai. Įvykio ar ekstremaliojo įvykio metu gyventojai skubiai iškeldinami gelbėjimo darbų vadovo sprendimu.

38. Gyventojų evakavimą savivaldybėje organizuoja **gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija**, kuri organizuoja gyventojų evakavimą, priėmimą, laikinųjų gyvenamųjų patalpų ir gyvybiškai būtinų paslaugų (gyventojų aprūpinimas maistu, geriamuoju vandeniu, medikamentais, švariais drabužiais ir kt.) suteikimą, savivaldybių transporto priemonių paskirstymą, šių transporto priemonių kolonų palydą, apsaugą ir informacijos apie gyventojų evakavimą teikimą visuomenei.

39. Gyventojų evakavimui organizuoti savivaldybėje įkuriama **gyventojų surinkimo, tarpiniai gyventojų evakavimo ir gyventojų priėmimo punktai**, kurių struktūra ir įkūrimo vietos numatytos savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane. Priklausomai nuo pavojaus gyventojų gyvybei ar sveikatai, galimą ekstremaliosios situacijos plitimo kryptį pasirenkamas gyventojų

evakavimo maršrutas ir nustatoma, per kuriuos gyventojų surinkimo, tarpinius gyventojų evakavimo ir gyventojų priėmimo punktus bus vykdomas gyventojų evakavimas.

40. Gyventojų surinkimo punktų paskirtis – surinkti gyventojus ir organizuoti evakavimą.

41. Tarpinių gyventojų evakavimo punktų paskirtis – registruoti atvykstančius gyventojus, tikrinti jų cheminį užterštumą, vykdyti dozimetrinę kontrolę ir siųsti gyventojus į gyventojų priėmimo punktus.

42. Gyventojų priėmimo punktų paskirtis – pasitikti atvykstančius gyventojus, suskirstyti juos į grupes ir palydėti iki jiems laikinai suteiktų gyvenamųjų patalpų.

43. Gyventojų surinkimo, tarpiniuose gyventojų evakavimo ir gyventojų priėmimo punktuose gyventojams teikiamos būtiniausios paslaugos, užtikrinama viešoji tvarka ir visuomenės sveikatos sauga, prireikus teikiamos būtinajai medicinos pagalbai priskiriamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, psichologinė ir socialinė pagalba.

44. Gyventojai, kurie neturi galimybės evakuotis savarankiškai, evakuojami savivaldybės transporto priemonėmis.

45. Sprendimus dėl gyventojų grįžimo į gyvenamąsias vietas, nustačius, kad pavojaus gyventojų gyvybei ar sveikatai nebėra, priima savivaldybių administracijų direktorius arba karo komendantas.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

46. Programa kasmet peržiūrima ir esant būtinybei keičiama ar papildoma.

Šiaulių lopšelio – darželio „Dainelė“ darbuotojų
civilinės saugos mokymo programos
1 priedas

**CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI IR REKOMENDACIJOS,
KAIP REIKIA ELGTIS IŠGIRDUS INĖTUS SIGNALUS**

Signalų pavadinimas	Signalų reikšmė	Rekomendacijos Išgirdę šį signalą:
„Dėmesio visiems“	Išpėjamas pulsuojantis 3 min. trukmės kaukimo garsinis signalas skelbiamas gyventojams apie artėjančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos grėsmę perspėti perspėjimo sistemos patikrinimo ar pratybų metu. Atsižvelgiant į įvykio mastą, signalas gali būti perduodamas ūkio subjektų vadovų, savivaldybių administracijų direktorių sprendimu. Jeigu nelaimė didelė, šį signalą skelbia Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas.	<ul style="list-style-type: none"> • Nedelsiant įsijunkite radiją ar televizorių; • Išklausykite pranešimą, griežtai vykdykite rekomendacijas
„Radiacinis pavojus“	Per televiziją, radiją ar kitas garsines signalizavimo sistemas skelbiamas pranešimas, išpėjantis apie realų ar gresiantį radioaktyviosios taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo išpėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus. Atsižvelgiant į įvykio mastą, signalas gali būti perduodamas ūkio subjektų vadovų, savivaldybių administracijų direktorių sprendimu. Jeigu nelaimė didelė, šį signalą skelbia Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas.	<ul style="list-style-type: none"> • Atidžiai išklauskite pranešimą, griežtai laikykitės rekomendacijų; • pasirūpinkite stabiliojo jodo preparatais (kalio jodidu arba kalio jodatu), jei buvo toks nurodymas; • jei liekate namie, sandariai uždarykite langus, orlaides, uždenkite dūmtraukius, vėdinimo ir kitas angas, duris uždenkite storu audeklu; • pasiimkite pirmosios medicinos pagalbos vaistinėle, nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų, vandens ir maisto 2-3 dienomis; • pasiimkite asmens dokumentus, pinigų, reikalingų drabužių, higienos reikmenų, nešiojamą žibintuvėlį, atsarginių elementų, degtukų ar žiebtuvėlį; • išjunkite elektros prietaisus, užsukite vandens ir dujų sklendes; • užsidėkite respiratorių arba užsiriškite burną vatos ir marlės raiščiu; • jei yra galimybė, eikite į artimiausią slėptuvę.

„Katastrofinis užtvindymas“	<p>Per televiziją, radiją ar kitas garsines signalizavimo sistemas skelbiamas pranešimas, įspėjantis apie katastrofinio užtvindymo grėsmę, dėl galimos avarijos Kauno hidroelektrinėje. Šis signalas skelbiamas Kauno m., Kauno, Šakių, Jurbarko, Šilutės r. gyventojams, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams, kuriems gresia tiesioginis užtvindymas, ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios. Atsižvelgiant į įvykio mastą, signalas gali būti perduodamas ūkio subjektų vadovų, savivaldybių administracijų direktorių sprendimu. Jeigu nelaimė didelė, šį signalą skelbia Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas.</p>	<p>Atidžiai išklausykite pranešimą ir vykdykite nurodymus.</p>
„Potvynio pavojus“	<p>Per televiziją, radiją ar kitas garsines signalizavimo sistemas skelbiamas pranešimas, įspėjantis apie potvynio grėsmę dėl polaidžio ar intensyvių liūčių pakilus upėse vandens lygiui iki pavojingos ribos. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus. Atsižvelgiant į įvykio mastą, signalas gali būti perduodamas ūkio subjektų vadovų, savivaldybių administracijų direktorių sprendimu. Jeigu nelaimė didelė, šį signalą skelbia Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pasirūpinkite savo turtu, gyvuliais, namuose sukelti vertingus daiktus kuo aukščiau; • apsirūpinkite gelbėjimosi (plaukiojimo) priemonėmis, gumine avalyne; • turėkite ne mažiau kaip 10-čiai parų ilgai negendančių maisto produktų, medikamentų, geriamojo vandens, degtukų, žvakių, žibalių lempų, malkų, mobiliojo ryšio telefoną, radijo imtuvą; <p><i>Jei nutarėte evakuotis:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • prieš palikdami namus, užsukite vandens, dujų sklendes, išjunkite elektrą; • pasiimkite dokumentus, pinigus, vertybinius popierius, brangenybes, būtiniausias daiktus, maisto produktų, medikamentų; • užrakinkite duris, uždarykite (užkalkite) langus; • apie išvykimą informuokite seniūniją, kad būtų žinoma, kiek žmonių liko galimo potvynio (užtvindytoje) teritorijoje.
„Uragano pavojus“	<p>Per televiziją, radiją ar kitas garsines signalizavimo sistemas skelbiamas pranešimas, įspėjantis apie artėjančią hidrometeorologinę reiškinį, galintį sukelti ekstremaliąją situaciją. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus. Atsižvelgiant į įvykio mastą, signalas gali būti perduodamas ūkio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jei gyvenate kaime, suvarykite gyvulius į tvartus, uždarykite tvartų, namų duris, langus, langines, sutvirtinkite pastatų stogus; • išjunkite elektros prietaisus ir dujas; • turėkite nešiojamąjį radijo imtuvą; • būkite kuo toliau nuo langų; • atidėkite keliones, būkite namie; • jei uraganas užklupo lauke, nestovėkite po aukštais medžiais, prie elektros linijų;

	subjektų vadovų, savivaldybių administracijų direktorių sprendimu. Jeigu nelaimė didelė, šį signalą skelbia Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas.	<ul style="list-style-type: none"> • audros metu nesinaudokite mobiliuoju telefonu; • jei esate mieste, slėpkitės gyvenamųjų namų laiptinėse, kitose priedangose.
„Oro pavojus“	Per televiziją, radiją ar kitas garsines signalizavimo sistemas skelbiamas pranešimas visiems gyventojams, kai kyla tiesioginė priešo užpuolimo grėsmė. Skelbiamas tik Krašto apsaugos ministerijos sprendimu.	<ul style="list-style-type: none"> • Atidžiai išklausykite informaciją ir vykdykite duotus nurodymus; • eidami į slėptuvę pasiimkite tualetinių reikmenų, medikamentų, nešiojamąjį radijo imtuvą, • jei liksite namie, imkitės apsaugos priemonių: lipnia juosta ar kt. apklijuokite langų stiklus, užtraukite užuolaidas, įsiveskite į vidų savo šunis, kates ir t.t., • jei yra galimybė persikelkite į kambarį be langų (jei toks yra).
„Perspėjimo sistemos patikrinimas“	Per televiziją, radiją ar kitas garsines signalizavimo sistemas skelbiamas pranešimas įspėjantis apie vykdomą perspėjimo sistemos patikrinimą. Šis signalas skelbiamas taip pat ir kai įvyksta nesankcionuotas sirenų įjungimas. Jis skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, regioninius ir vietinius transliuotojus.	